

Załącznik do Uchwały
Nr. XXVIII/157/21
Rady Gminy Kamienna Góra
z dnia 21.01.2021 R.

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY
OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
na lata 2021-2026**

I. Wstęp

1. Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka kształtującym osobowość, system wartości, poglądy czy styl życia. Rodzice i opiekunowie prawni winni stanowić wzór postępowania dla dzieci. Bardzo ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji tych podstawowych wartości, rodzina nie jest w stanie prawidłowo realizować swoich zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz z oczekiwaniami społecznymi. Zadaniem państwa jest zatem ochrona rodziny przed zagrożeniami płynącymi z zewnątrz i wewnątrz, w tym zwłaszcza przed przemocą ze strony osób najbliższych. Przemoc w rodzinie może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji rodziny, bez wątpienia należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Przemocą w rodzinie określane jest każde zachowanie skierowane wobec osoby bliskiej, którego celem jest utrzymanie nad nią kontroli i władzy. Przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę siły działanie, przeciwko członkowi rodziny naruszające jego godność oraz podstawowe prawa i wolność, powodujące cierpienie i szkody. Prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw. Przemoc w rodzinie przybiera różne formy: od przemocy fizycznej przez przemoc psychiczną, seksualną, zaniedbanie, po przemoc ekonomiczną. Zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny. Przemoc jest także definiowana jako wszelkie nieprzypadkowe akty godzące w osobistą wolność jednostek lub przyczyniające się do fizycznej a także psychicznej szkody osoby, wykraczające poza społeczne zasady wzajemnej relacji. Definicja wskazuje, że pojęcie przemocy w rodzinie obejmuje wszelkie odmiany złego traktowania tych członków rodziny, którzy nie są w stanie skutecznie się bronić.

Charakterystyczne cechy dla przemocy :

- intencjonalność jako zamierzone i zaplanowane działanie;
- cykliczność i wielokrotność
- nakierowana na kontrolowanie i podporządkowanie,
- odbywa się w warunkach nierównowagi sił (sprawca ma i wykorzystuje przewagę nad ofiarą związaną np. z wiekiem, płcią, stanem zdrowia),
- powoduje cierpienie oraz naraża zdrowie i życie ofiary,
- prowadzi do naruszenia podstawowych praw i wolności osobistej osoby krzywdzonej.

Rodzaje przemocy Ze względu na formę oddziaływania na osobę krzywdzoną wyróżnić można przemoc bezpośrednią, gdy osoba doznaje przemocy czynnej lub biernej oraz przemoc pośrednią, gdy osoba jest świadkiem przemocy wobec innych i ponoszonych przez nich konsekwencjach.

W literaturze przedmiotu najczęściej stosuje się klasyfikację ze względu na formę jej występowania:

1. **Przemoc fizyczna** – jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej stanu zdrowia lub pozbawienie ją życia, są to wszelkie działania polegające na użyciu siły prowadzące do naruszenia nietykalności cielesnej (np. popychanie, uderzanie, duszenie, policzkowanie, kopanie,).
2. **Przemoc seksualna** – to wymuszanie aktywności seksualnej wbrew woli danej osoby, kontynuowanie aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania o jej zgodę lub gdy obawia się odmówić. Przymus polega na bezpośrednim użyciu siły fizycznej, groźbie użycia siły lub emocjonalnemu szantażu.
3. **Przemoc psychiczna** – to umyślne działanie wykorzystujące nie siłę fizyczną lecz mechanizmy psychologiczne powodujące zachwianie u ofiary pozytywnego obrazu własnej osoby, obniżenie u niej poczucia własnej wartości, pojawienie się stanów lękowych i nerwicowych (np. obrażanie, ignorowanie uczuć, krytykowanie bez przerwy, upokarzanie i poniżanie).
4. **Przemoc ekonomiczna** – to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy (np. uniemożliwienie podjęcia lub utrzymania pracy, zabieranie oszczędności, nie informowanie o dochodach).
5. **Zaniedbanie** – to ciągłe niezaspokojenie podstawowych potrzeb emocjonalnych, fizycznych i ekonomicznych ofiary.

Stosowanie różnorodnych form przemocy nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny jest przestępstwem przeciwko rodzinie. Przemoc w rodzinie ma tragiczne konsekwencje, prowadzi nie tylko do uszkodzeń ciała ofiary, ale także do zaburzeń emocjonalnych oraz zaburzeń w sposobie, w jaki spostrzega ona samą siebie, sprawcę oraz innych ludzi. Przemoc w zależności od tego, czy ma ona charakter jednorazowy, czy się powtarza, jest ścigana na podstawie przepisów Kodeksu Karnego. Narastanie zjawiska przemocy w rodzinie wymaga niezwłocznego podjęcia działań zawartych w niniejszym Programie. Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Kamienna Góra ma charakter długofalowy, działania Programu obejmują lata 2021 – 2026. W miarę potrzeb i sytuacji społecznej zadania Programu mogą ulec zmianom i udoskonaleniom.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie określa zadania własne gminy wynikające z:

1. Ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U.2020.218 t.j. z dnia 2020.02.11),
2. Ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U.2019.2277 t.j. z dnia 2019.11.19),
3. Ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U.2020.1876 t.j. z dnia 2020.10.26)

Skierowany jest on przede wszystkim do ofiar przemocy w rodzinie (w tym dzieci współmałżonków, partnerów w związkach nieformalnych, osób starszych i niepełnosprawnych), sprawców przemocy w rodzinie, świadków przemocy w rodzinie, przedstawicieli władz lokalnych, przedstawicieli instytucji i służb pracujących z dziećmi (nauczyciele, pedagodzy, pracownicy socjalni, policjanci, pracownicy wymiaru sprawiedliwości, pracownicy służby zdrowia, księża). Zmniejszenie rozmiarów przemocy w rodzinie i pomocy ofiarom jest więc nadrzędnym celem, który powinien łączyć działania różnych instytucji i organizacji.

II. Diagnoza problemu przemocy w Gminie Kamienna Góra

Na terenie Gminy Kamienna Góra przemoc w rodzinie występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym, często łączy się z problemem nadużywania alkoholu, niskimi dochodami. Przypadki przemocy zdarzają się w domach rodzinnych, w zamkniętym kręgu osób, gdzie świadkami są jedynie członkowie rodziny.

W ostatnim okresie, coraz częściej ujawniane są przypadki przemocy. Należy jednak zaznaczyć, że pomimo większej świadomości społecznej, tylko bardzo zdeterminowane ofiary przemocy decydują się na jej przerwaniu i zgłoszenie tego faktu odpowiednim organom. W 2020 roku w dobie pandemii, przemoc domowa w tym w szczególności przemoc wobec kobiet i dzieci stała się jeszcze większym problemem. Oszacowanie zjawiska jest możliwe między innymi dzięki procedurze Niebieskiej Karty.

Dane Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Kamiennej Górze przedstawiają się następująco:

Tabela 1 Zjawisko przemocy w rodzinie wg danych wykazanych przez Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Kamiennej Górze

RODZAJ PROBLEMU	ROK		
	2018	2019	2020
Liczba założonych „Niebieskich kart”	19	20	49

Powyższe dane wskazuje na potrzebę interwencji z tytułu przemocy w rodzinie w kolejnych latach. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz pracownicy socjalni Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kamiennej Górze w latach 2018– 2020 wykazali szereg spraw dotyczących problemów alkoholowych związanych z przemocą w rodzinie. Należy zaznaczyć, że jednak w większości przypadków postępowania prowadzone są przez Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

III. Podmioty funkcjonujące na terenie Gminy Kamienna Góra świadczące pomoc w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie:

1. Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Kamiennej Górze
2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamiennej Górze
3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kamiennej Górze,
4. Punkty Konsultacyjne w Pisarzowicach i w Krzeszowie,
5. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kamiennej Górze,
6. Komenda Powiatowa Policji w Kamiennej Górze,
7. Placówki oświatowe na terenie gminy Kamienna Góra,
8. Sąd Rejonowy w Kamiennej Górze (kuratorzy zawodowi),
9. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kamiennej Górze,

IV. Cel główny programu:

Aktywne przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez interdyscyplinarne i systemowe działania profilaktyczne, edukacyjne oraz stworzenie profesjonalnego wsparcia dla osób dotkniętych i zagrożonych przemocą w rodzinie

V. Cele szczegółowe programu

Cel 1. Zwiększenie dostępności działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cel 2. Zapewnienie kompleksowej pomocy członkom rodzin będącymi ofiarami bądź zagrożonymi przemocą w rodzinie.

Cel 3. Zwiększanie kompetencji zawodowych i skuteczności pracowników służb instytucji i organizacji zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie.

Cel 4. Rozwijanie społecznej świadomości i wrażliwości wobec zjawiska przemocy w rodzinie.

VI. Realizacja celów Programu

Cel 1 Zwiększenie dostępności działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Działania:

- rozprawdzenie przystępnych informacji w formie ulotek dotyczących wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie – przysługujących im praw;
- umieszczenie na stronie internetowej GOPS informacji na temat zjawiska przemocy domowej ze wskazaniem placówek świadczących pomoc w tym zakresie,
- rozpowszechnianie w lokalnym środowisku programów profilaktycznych ze szczególnym uwzględnieniem edukacji rodziców, młodzieży i dzieci.
- rozwój oddziaływań terapeutycznych ukierunkowanych na osoby dotknięte przemocą w rodzinie i osoby stosujące przemoc w rodzinie oraz młodzież wykazującą zachowania agresywne.

Cel 2 Zapewnienie kompleksowej pomocy członkom rodzin będącymi ofiarami bądź zagrożonymi przemocą w rodzinie.

Działania:

- udzielanie indywidualnej pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i rodzinnej;
- zapewnienie schronienia w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej dzieciom krzywdzonym w wyniku przemocy w rodzinie;
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą zmuszonym do opuszczenia mieszkania miejsc w Ośrodku Wsparcia;
- udzielanie pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy w rodzinie pozostającym w środowisku zamieszkania.

Cel 3 - Zwiększanie kompetencji zawodowych i skuteczności pracowników służb instytucji i organizacji zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie.

Działania:

- systematyczna edukacja i podnoszenie kompetencji służb stykających się z problematyką przemocy w rodzinie;
- podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych przemocą;
- wypracowanie procedur aktywnej i stałej współpracy placówek oświatowych, jednostek pomocy społecznej i służby zdrowia, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, organizacji pozarządowych, Kościoła i innych;
- aktywność, współdziałanie i wymiana informacji między służbami;
- organizowanie specjalistycznych szkoleń dla pracowników służb, instytucji i organizacji w zakresie problematyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Cel 4 Rozwijanie społecznej świadomości i wrażliwości wobec zjawiska przemocy w rodzinie.

Działania:

- organizowanie oraz współuczestnictwo w ogólnopolskich kampaniach społecznych oraz przedsięwzięciach edukacji społecznej, uwrażliwiających i podnoszących świadomość społeczną na temat zjawiska przemocy w rodzinie i przeciwdziałaniu promujących wartości rodzinne, relacje oparte na konstruktywnych formach rozwiązywania konfliktów i metodach wychowawczych wykluczające używanie przemocy,
- upowszechnianie informacji o naturze problemu przemocy w rodzinie, jej atrybutach, formach, czynnikach ryzyka, możliwościach ochrony i przeciwdziałania przemocy domowej oraz możliwościach uzyskania pomocy na terenie gminy oraz podmiotach lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- badanie postaw społecznych mieszkańców gminy wobec zjawiska przemocy w rodzinie.

VII. Prognozowane efekty programu

- Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie
- Zwiększenie zaangażowania społeczności w sprawy przeciwdziałania przemocy .
- Podwyższenie kompetencji służb zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie. 15
- Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa członków rodzin doświadczających przemocy.
- Pogłębienie wiedzy społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy domowej.

VIII. Źródła finansowania programu

Źródło finansowania zadań wynikających z Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy dla gminy Kamienna Góra na lata 2021-2026 stanowią będą środki pochodzące z budżetu gminy, dotacje celowe oraz środki pozabudżetowe pozyskiwane z innych źródeł.

IX. Postanowienia końcowe

1. Koordynację programu powierza się przewodniczącemu Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Kamiennej Górze.
2. Sprawozdanie z realizacji programu przygotowuje przewodniczący Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Kamiennej Górze i przedstawia je Wójtowi Gminy oraz Radzie Gminy Kamienna Góra do ostatniego dnia lutego następującego po roku, którego sprawozdanie dotyczy